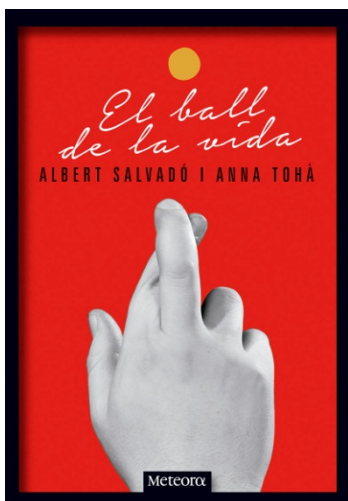

DOSSIER DE PREMSA

“Una història com aquesta t’arriba una vegada a la vida: a mi me l’ha canviat” **Albert Salvadó**

En un hospital de Bordeus, Anna Tohà, una mare andorrana, ha de prendre una decisió que la corseca: signar el consentiment d’una intervenció que pot fer que el seu fill hagi de viure per sempre més dependent d’una cànula. En aquest transcendental moment arrenca la veritable història de l’Evarist, un nen que el 1984 pateix un accident de trànsit a Encamp, i de les dècades posteriors de lluita de la seva mare i de tota la seva família que, amb superació i voluntat, s’esforcen il·limitadament per aconseguir una vida digna per a l’Evarist.

L’extraordinària resposta al seu esforç és dins aquest llibre, **El ball de la vida**, un relat verídic transmès i escrit des del cor, que vessa humanitat, ens eixampla l’ànima i ens mostra la reduïda dimensió que de vegades poden tenir els nostres problemes, comparats amb situacions vitals tan crítiques que només els autèntics herois, anònims i humils, poden superar.

Una història d’amor, de l’immens amor que tota una família ha esmerçat per aconseguir un miracle.

Albert Salvadó (Andorra la Vella, 1951) escriu assaig, conte infantil i novel·la, on ha conreat diversos gèneres. En novel·la negra, ha escrit *El rapte, el mort i el Marsellès* o *Una vida en joc*, dedicada al Casino de la Rabassada. En relat d’anticipació té obres com *Un vot per l’esperança* o la celebrada *L’informe Phaeton*. I en ficció històrica disposa de títols tan coneguts com *El mestre de Kheops*, *L’anell d’Àtila*, *Els ulls d’Anníbal*, *La Gran Concubina d’Amon*, la trilogia dedicada a *Jaume I el Conqueridor* (2000) o la dedicada a *Alí Bei* (2004). Salvadó té totes les seves obres també publicades en castellà i té obra traduïda a l’anglès, francès, portuguès, txec, eslovac i grec. A Meteora, Albert Salvadó ha publicat la magnífica novel·la històrica *Obre els ulls i desperta* (2011), tant en edició catalana com castellana.

Anna Tohà (Sant Julià de Lòria, 1956). Si l’haguéssim de definir d’alguna manera, hauríem de dir que és una lluitadora aferrissada. Com ella mateixa diu, mai no ha deixat de lluitar per tot allò que creu. Per això ha estat emprendora de mena. Va regentar un restaurant i, ara, una

botiga, tot passant per una immobiliària o un càmping, va ajudar el seu marit en el negoci d'electrodomèstics i va donar classes particulars de francès i de matemàtiques. Anna Tohá és una dona forta i plena d'afany, tota una supervivent; té ben clar que el món pot arribar a ser millor i jura que morirà lluitant per aquest ideal.

La història real d'Evarist Rogel, que als 4 anys va tenir un accident de trànsit i a qui els metges havien desnonat, però que contra pronòstic té avui, 30 anys després, una vida digna i autònoma

Sinopsi

A l'hospital Pellegrin de Burdeus, Anna Tohá, una mare andorrana, signa el consentiment perquè facin una traqueotomia al seu fill Evarist, fet que el convertirà en una persona dependent d'una cànula, després d'onze intervencions quirúrgiques sense l'èxit esperat. A la cafeteria de l'hospital, mentre espera el resultat de l'operació, Anna, esgotada i arruïnada, rememora els fets que han desembocat en aquesta situació, que va tenir lloc deu anys abans.

El 27 de setembre de 1984, Evarist, el fill petit de quatre anys d'Anna, és atropellat per una moto a Encamp amb un pronòstic d'extrema gravetat. El nen, en estat de coma, és traslladat en helicòpter a Tolosa, França.

A l'hospital Purpan de Tolosa es confirma la gravetat del pronòstic: traumatisme cranial sever, fèmur trencat, múltiples conclusions i edema cerebral.

Un dia Anna té la sensació que el seu fill li ha somrigut i que l'ha seguida amb el cap com si li sentís la veu. Crida els metges i comproven que és cert, Evarist està sortint del coma. Al cap d'uns dies el nen és des intubat i respira per si mateix.

Dos mesos després de l'accident i un cop ha sortit de l'UCI, l'aspecte d'Evarist és desolador: és pràcticament un titella incapaç de coordinar cap moviment i té dificultats de deglució, que Anna comprova quan li dóna el primer iogurt. De sobte, després d'uns dies de millora, es produeix un canvi greu: Evarist no pot respirar, té mioclònia a la gola, uns moviments involuntaris que el poden ofegar. Torna la màxima gravetat i els metges parlen per primer cop de fer-li una traqueotomia.

El doctor Bousigue, neuròleg de Purpan, dictamina que Evarist té una lesió greu al cerebel que afecta la motricitat, una hemiplegia de mig cos i la pèrdua total de visió d'un ull. A més, paràlisi de les cordes vocals, dificultat de deglució i mioclònies a la laringe d'origen neurològic. Recomanen fer una traqueotomia i seria de per vida. Anna i Antonio es desesperen i, abans de fer-l'hi, els neuròlegs els aconsellen de consultar l'equip

d'otorinolaringòlegs de l'hospital de Ranguueil, també a Tolosa.

A l'hospital de Ranguueil, Evarist cau a les mans d'un metge inhumà, el professor Pessey, que fa baixar el nen quatre cops a quiròfan sense donar cap explicació a Anna i que, al cap dels dies, li diu que li ha de fer una traqueotomia d'urgència. Anna es rebel·la i decideixen traslladar Evarist a Barcelona, amb el doctor Perelló. Els metges de l'equip de Pessey boicotegen el trasllat i, finalment, ha de venir una ambulància d'Andorra, a càrrec de l'anestesista doctora Armengol, que cuidarà Evarist durant el trasllat.

Malgrat el viatge, l'arribada a Barcelona és un bàlsam. Ingressen a la Quirón a les ordres del doctor Perelló. Es dicten uns tractaments terapèutics i uns exercicis respiratoris que fan millorar Evarist. Al cap d'unes setmanes, el doctor Perelló els diu que poden tornar cap a casa, a Andorra. Set mesos després de l'accident, Evarist torna a casa. El doctor Perelló visitarà el nen cada 15 dies.

Comencen les sessions de fisioteràpia amb la Jossianne i amb un massatgista. Evarist ho passa malament amb els exercicis. Els de la tarda passen millor perquè els germans, Toni i Jordi, hi ajuden i acaben tots rient. Un dia vénen a veure Evarist uns antics companys de classe amb les mestres. El rostre d'estupefacció i de llàstima d'aquells nens ensorra Anna. Quan marxen s'asseu a terra a mirar les fotos d'Evarist nadó, quan tothom el trobava preciós. Antonio, quan la veu, li diu que, si vol fer feliç l'Evarist d'ara, ha d'enterrar l'Evarist d'abans.

Al cap de set mesos de l'accident ve la primavera amb un gran repte: que Evarist pugui caminar.

El primer dia que Anna surt a passejar amb el seu fill Evarist per Encamp ha de suportar les mirades de rebuig de la gent i frases poca-soltes sobre que valia més que el nen s'hagués mort. La desolació que això li provoca i una manca de millora clara aboquen Anna a pensar en una solució final: estimbar-se amb Evarist dins el cotxe en un revolt d'Ordino i deixar de ser un problema per als altres i, alhora, deixar de patir, ella i el nen, d'aquella manera.

Amb el temps i l'estancament de l'estat d'Evarist, es consolida en Anna un turment: el sentiment de culpa. No haver estat prou atents per evitar l'accident, no dedicar prou atenció als altres dos fills fins al punt de considerar-se una mala mare. Antonio, tot i dissimular-ho, mai no s'havia perdonat el fet de no haver anat a buscar els nens quan calia. Mai més no va ser el mateix, ni la seva mirada, ni la seva actitud.

Finalment Anna i Antonio s'adonen que la possible normalitat tindrà molt a veure amb donar explicacions sense por i amb fer visible el seu fill davant de tothom.

A poc a poc s'estableix una rutina diària que, per a Anna especialment, és esgotadora. Evarist cada cop pesa més i costa molt de moure'l. En aquells dies apareix la Gronxa, la gossa d'Imma, germana d'Anna, que passarà a ser la gossa d'Evarist i naixerà una relació d'afecte increïble. Jordi, el germà mitjà, està desubicat i reclama atencions; es comporta malament al col·legi i està ple de gelosia. Era ell qui portava de la mà Evarist en el moment

de l'accident i el nano se'n considera culpable. En aquells temps ningú no els va oferir l'ajut d'un psicòleg quan tanta falta els hauria fet.

La família inventa jocs perquè Evarist hi pugui participar arrossegant-se per terra, pedalejar, llançar pilotes... amb la col·laboració de la Gronxa, que ja era part de la família, fins al punt que aconsegueix aguantar-se sol assegut a terra. El problema, però, era la respiració, fins que un dia la mare d'Anna va dir de comprar-li una flauta i el metge va dir que li comprassin qualsevol instrument que fes soroll. La il·lusió i l'esperança creixen.

A través del doctor Frederic Hui Bon Hoa de Burdeus, consulten un metge acupuntor de Shanghai que és a França, el doctor Tcheng, un home humil i educat amb el qual Anna confia, malgrat que el tractament d'agulles és un calvari de patiment per a Evarist. Amb el temps, Anna aprendrà a clavar correctament les agulles i li farà el tractament durant anys.

La gran esperança d'Anna era que, segons el professor Tcheng i gràcies a les agulles, de moment no calgués practicar cap traqueotomia al nen, perquè Tcheng defensava que el problema respiratori d'Evarist no era neurològic. I Anna s'havia aferrat a aquesta possibilitat.

A mesura que passaven els mesos, Anna i Antonio van decidir reescolaritzar Evarist i van triar l'Escola Especialitzada Nostra Senyora de Meritxell, amb la idea de tornar-lo després a una escola normal.

Tres anys després de l'accident es fa el judici i el jutge dictamina que Evarist, en no estar sota la vigilància d'un major d'edat, va provocar involuntàriament l'accident. Això afecta Antonio i el seu pare, l'avi del nen, en gran manera. Anna i Antonio, amb el canvi de direcció a l'escola Meritxell, comencen a qüestionar-ne els mètodes perquè Evarist no avança i demanen un informe a un centre pedagògic de Barcelona. Anna, finalment, contra la voluntat d'Antonio però amb el suport del seu sogre, treu Evarist de l'Escola Especialitzada N. S. de Meritxell. Està convençuda que, en lloc d'avançar, el seu fill allí retrocedeix.

Durant sis mesos busquen nova escola per al nen. Finalment ho intenten a l'Escola Espanyola d'Encamp, a on ja van els germans d'Evarist. Després de setmanes d'estira-i-arronses, se'ls treuen de sobre amb excuses i bones paraules.

L'Escola Andorrana accepta el repte d'integrar Evarist i esdevé un èxit, ja que, a més de les millores del nen, els seus companys adquireixen valors solidaris i amicals que els mestres i el director, Jordi Ausàs, veuen molt positius. Evarist aprèn a llegir i a comprendre les lectures, també les quatre regles aritmètiques i fins i tot s'atreveix amb el francès.

Anna recorda l'anada d'Evarist a les colònies d'AINA amb mossèn Ramon, i els seus inicis excursionistes, els estius a la platja de Coma-ruga i les argúcies d'Evarist per anar fins a les caletes del "topless", les estades al centre rossellonès de Cap Perafite amb el doctor Soler i fins el fet que Evarist arribés a jugar a futbol i futbol sala amb més o menys proteccions corporals. Tot eren progressos gràcies a una voluntat de ferro, la d'Evarist i també la de la seva tieta Rosa, que no el planyia i el feia quadrar. El professor Bousigüe de l'Hôpital des

Cedres ja parlava de "l'enfant miracle".

El setembre de 1993 es produeix un fet extraordinari: una agent de circulació que es jubila els confessa que el dia de l'accident d'Evarist l'agent que havia de ser en aquell lloc l'havia abandonat i era en un bar. Sembla obvi que, sense aquesta negligència, l'accident s'hauria pogut evitar. El Comú d'Encamp ho havia amagat. Un advocat els assegura que, amb la nova constitució andorrana, el cas es pot tornar a reobrir encara que ja s'hagi jutjat.

Anna passa uns dies de calvari a Burdeus demanant als metges que no facin la traqueotomia a Evarist, ja que seria irreversible, mentre que els metges no hi veuen cap més solució. Finalment, Anna, abatuda i desesperada, en signa el consentiment, per bé que prega per últim cop al cirurgià, el doctor Verhulst, que torni a mirar si ho pot evitar. Al cap de les hores, Verhulst apareix amb el rostre immutable i li diu que l'acompanyi. Anna es troba Evarist parlant tranquil·lament amb les infermeres i respirant amb normalitat: el problema de la respiració era provocat per una callositat causada pel llarg període d'intubació després de l'accident. Verhulst ho havia descobert fent cas de la insistència d'Anna en una última revisió abans d'operar. El professor Tcheng tenia raó: no era un problema neurològic. La felicitat va retornar a tota la família.

L'advocat els aconsella d'anar a judici perquè veu guanyada la causa contra el Comú d'Encamp, però Anna finalment exigeix d'acceptar la indemnització i passar pàgina.

Tot sembla tornar a la normalitat, però queda una pregunta. Si tot té un perquè, per què la vida va fer que Evarist patís aquell accident?

El ball de la vida

és just el contrari d'un llibre denúncia: és un cant a l'esperança.

ISBN 978-84-944547-3-8 || Col·lecció: Cronos || PVP 19,00 €